

رابطه عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با نقش واسطه‌ای خودتنظیمی هیجانی در نوجوانان

نجمه غفوری *

سید عباس حقایق **

چکیده

پژوهش حاضر، با هدف بررسی رابطه بین عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای خودتنظیمی هیجانی نوجوانان انجام شده است. این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه نوجوانان مقطع متوسطه دوم شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بوده که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسش‌نامه عملکرد خانواده پشتاین، بالدیون و بیشاب (۱۹۸۳)، پرسش‌نامه خودتنظیمی هافمن و کاشدان (۲۰۱۰) و پرسش‌نامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی حقایق و همکاران (۱۳۹۵) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل‌یابی معادلات ساختاری و نرم‌افزار AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل مسیر نشان داد بین عملکرد کلی خانواده به خودتنظیمی هیجانی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تنها مسیر مستقیم با ضریب $-۰/۶۴$ و $-۰/۳۲$ وجود دارد اما اثر کلی بین عملکرد خانواده به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی برابر با $۰/۳۷$ است که از این مقدار $۰/۱۷$ اثر مستقیم و $۰/۲۰$ به اثر غیر مستقیم و نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی مربوط بوده است. این یافته‌ها نشان داد که نوجوانان دارای بافت خانوادگی ناسالم و کارکرد ضعیف به دلیل نقصی که در مهارت‌های تنظیم هیجان دارند و به جهت دوری از تنش و استرس ناشی از این مشکلات به شبکه‌های اجتماعی روی می‌آورند و همین امر به درک و بینش بهتر مریان و متخصصان سلامت و سیاست‌گذاران از تأثیرات استفاده مفرط و آسیب‌زا از اینترنت در میان کاربران نوجوان و آگاهی خانواده‌ها در جهت نقش مهم در رفتارهای نابهنجار فرزندانشان و در نهایت تدوین مداخله مناسب از سوی متخصصان کمک می‌کند.

واژگان کلیدی:

عملکرد خانواده، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، خودتنظیمی هیجانی

* دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. asiye200920@yahoo.com

** استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. mavar1999@gmail.com

مقدمه

وابستگی به شبکه‌های اجتماعی یک اعتیاد رفتاری با علائمی مانند تحمل، تغییر خلق و خوی و بازگشت‌پذیری است که براساس تعریف، پنجمین راهنمای تشخیصی اختلالات روانی به معنای الگوی استفاده از اینترنت است که موجب اختلال عملکردی شده و با حالت ناخوشایند درونی در طول یک دوره دو ماهه همراه می‌گردد و برای تشخیص آن هفت ملاک تحمل، علائم ترک، زمان استفاده از اینترنت بیش از آنچه فرد در ابتدا قصد دارد به طول انجامد، تمایل مداوم برای کنترل رفتار، صرف وقت قابل توجه برای امور مرتبط با اینترنت، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، شغلی و تفریحی در اثر استفاده از اینترنت و تداوم استفاده از اینترنت با وجود آگاهی از آثار منفی آن ارائه داده است که باید حداقل سه معیار در طول دو ماه وجود داشته باشد (Kuss, Shorter, Rooij, mheen & Griffiths, 2014). شبکه‌های اجتماعی مجازی با ایجاد ارتباط نامحدود و هم‌زمان بین افراد در جهان و دسترسی سریع به انواع گوناگونی از منابع اطلاعاتی با ایجاد وابستگی و بروز حالات مشابه اعتیاد می‌تواند منجر به تجربه بیشتر فشارهای روانی شده و با فرو بردن کاربران در دنیای مجازی از ارتباطات آنها در دنیای واقعی کاسته و مهارت‌های اجتماعی آنها را نیز تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد. این دسته از کاربران مشکلات روان‌شناختی، درسی، اجتماعی و شغلی بیشتری گزارش می‌کنند. وابستگی به شبکه‌های اجتماعی منجر به کاهش تدریجی تسلط بر خود و در نهایت منجر به از دست دادن کنترل یک شخص بر رفتار خود می‌شود. فعالیت‌های روزانه‌ی افراد بر روی بعد مجازی واقعیت متمرکز خواهد شد به نحوی که در این نوع اعتیاد، کاربر فعالیت‌های روزانه‌ی خود را ترک کرده و تمام زمان خود را وقف فعالیت‌های مربوط به دنیای مجازی می‌کند (Fergosen & Olson, 2013).

هم‌چنین این دسته از کاربران، مشخصه‌های رفتاری ویژه‌ای هم‌چون: پرداختن زیاد به اینترنت، ناتوانی احساسی، کج خلقی، گوشه‌گیری، تضاد درون شخصیتی و انجام رفتارهای تکراری دارند (Senormanci, Guclu & Konkan, 2014). براین اساس اعتیاد و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در حال حاضر، موضوع اصلی سلامت اجتماعی-روانی بین جوانان را تشکیل می‌دهد. از این رو تجزیه و تحلیل عوامل خطرآفرین و هم‌چنین اثر متقابل آنها بر یکدیگر برای گسترش درک و فهم اعتیاد به اینترنت در جوانان حائز اهمیت است (Yan, Li & Sui, 2013). در فهم

عوامل مؤثر در بروز وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، واندرسون، بولی، هنگر و کومرس (Van Deursen, Bolle, Hegner & Kommers, 2013) در یک فراتحلیل به این نتیجه دست یافتند که اندازه اثر عوامل درون فردی در اعتیاد به اینترنت بیشتر از عوامل بین فردی است و در بین عوامل درون فردی هیجان‌خواهی و تنظیم هیجان‌ها از جمله عواملی بودند که در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نقش مؤثری داشتند. خودتنظیمی هیجانی به تفکرات، احساسات و اعمال خودتولیدی گفته می‌شود که برنامه‌ریزی می‌شوند و به صورت دوره‌ای برای دستیابی به اهداف شخصی اتخاذ می‌شوند (Garshaspi, Khorsand & Taghizadeh, 2019). خودتنظیمی هیجانی، نقطه ثقل کارکرد مؤثر در زمینه کنترل تکانه، مدیریت زمان و مقابله با فشار روانی است. به عبارت دیگر خودتنظیمی هیجانی به معنای سرکوب هیجان‌ها و اینکه سدی دفاعی را در مقابل احساسات و برانگیخته‌های خود درست کنیم بلکه به این مسأله اشاره دارد که چگونگی ابراز هیجان‌اتمان را انتخاب کنیم و به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در بروز وابستگی به شبکه‌های اجتماعی محسوب می‌شود (Kinniburgh, Blaustein, Spinazzola, & Van der Kolk, 2017). به نحوی که در این راستا مظاهری، نجات‌فرد و حسینی‌ثابت (Mazaheri, Nejat-Fard & Hossein-Sabet, 2018) نشان دادند که هیجان‌خواهی هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم بر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تأثیر دارد. ساویسی و آی‌سان (Savcı & Aysan, 2016) نیز نشان دادند که عواطف و هیجان‌ها منفی پیش‌بینی کننده وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در جوانان هستند.

واندرسون، بولی، هنگر و کوارس (Van Deursen, Bolle, Hegner & Kommers, 2015) نشان دادند که هیجان‌خواهی به‌عنوان یکی از خصیصه‌های شخصیتی با انواع اعتیاد از جمله اعتیاد به مواد مخدر، اعتیاد به الکل، اعتیادهای رفتاری هم‌چون اعتیاد به اینترنت و نیز درگیری در شبکه‌های اجتماعی و قمار بازی بیمارگون رابطه دارد. یادگیری راهبردها و مهارت خودتنظیمی هیجانی براساس نظر بندورا براساس الگوگیری اولیه بویژه در بستر خانواده است. این در حالیست که یکی از مؤلفه‌های بین فردی مؤثر بر بروز اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نیز خانواده و عملکرد جاری در آن است.

در الگوی مک مستر، عملکرد خانواده از نظر رویکرد ساختاری، بدین معناست که هر خانواده دارای یک ساختار است و این ساختار زمانی که خانواده در شرایط واقعی قرار داشته باشد شناخته می‌شود (Dai & Wang, 2015). عملکرد هر خانواده در نحوه برخورد اعضای آن خانواده با مسائل فردی و اجتماعی پیش روی خود تأثیر دارد. ارتباطات خانوادگی، پاسخدهی عاطفی و آمیزش عاطفی از جمله ویژگی‌هایی است که در تعیین کارایی کارکرد خانواده بر گرایش‌های فردی نوجوانان به سوی اعتیاد تأثیر دارد. در خانواده‌هایی که والدین نگرش متضاد در ارتباط با اصول انضباطی فرزند خویش داشته، از راهبردهای مثبت والدگری استفاده نمی‌کردند نظارت کافی را ارائه نمی‌دادند و به مجازات بدنی تکیه می‌کردند و خطر ابتلا به رفتارهای بیرونی مانند گرایش به شبکه‌های اجتماعی برای فرزندان را بیشتر می‌کردند (Burlaka, 2016). گرایش به شبکه‌های اجتماعی برای فرزندان را بیشتر می‌کردند (Burlaka, 2016). این در حالی است که نتایج پژوهش‌های اخیر بورکالا (Burlaka, 2017) و بورکالا، گراهام-برمان و دیلوا (Burlaka, Graham-Bermann & Delva, 2017) نشان دادند که حتی برای خانواده‌های پرخطر، فرزندپروری مؤثر یک مؤلفه کلیدی است که می‌تواند تأثیر ناسازگاری بر پیامدهای رفتاری فرزندان را تحت تأثیر قرار دهد و تعدیل کند و به پرورش فرزندان مقاوم کمک کند.

این بحران‌ها در کنار تغییرات سریع دنیای مدرن، هیجان زدگی ناشی از حجم اطلاعات و به‌روز بودن در عرصه اجتماعی، افراد را ناگزیر به ورود در عرصه رقابتی می‌نماید که فرصت زندگی روزمره را محدود و درگیری در رقابت‌های اجتماعی و ارتباطات مجازی را دو چندان می‌کند در حالی که پیشرفت جوامع تنها محدود به دنیای ارتباطات نیست و می‌توان از جانب دیگری نیز به فضاهای اینترنتی نگاه کرد و موجبات رشد فردی و اجتماعی را فراهم نمود. بر این اساس و با توجه به محدودیت‌های پژوهشی داخلی و خارجی که تنها بر ابعاد فردی و نه خانوادگی فضاهای مجازی تأکید داشته و هم‌زمان چالش‌های مثبت و منفی در ارتباط با سایر سازه‌های روان‌شناختی را مورد بررسی و پژوهش قرار نداده است و تأکید بیشتر پژوهشگران بر پدیده اعتیاد اینترنتی به صورت فردی و تأثیر عوامل اجتماعی بوده، هدف از پژوهش حاضر پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای خودتنظیمی هیجانی در نوجوانان شهر اصفهان رابطه وجود دارد؟

پیشینه‌ی پژوهش

خانجانی، قنبری و نعیمی (2019) (khanjani, ghanbari & Naeimi) پژوهشی تحت عنوان بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دلبستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان انجام دادند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که متغیرهای کارکرد خانواده و سبک‌های تربیتی و سبک دلبستگی ایمن با اعتیاد به اینترنت، ارتباط منفی و بین سبک‌های دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی با اعتیاد به اینترنت ارتباط مثبت معناداری وجود دارد. رضایی و سیدان (2018) (Rezaei & Seyedan) پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با دشواری تنظیم هیجان و میزان اضطراب اجتماعی دانشجویان انجام دادند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد بین اعتیاد به اینترنت و دشواری تنظیم هیجان و بین دشواری تنظیم هیجان و اضطراب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد اما بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه مثبت ولی معنادار نشد. میکائیلی و حبیبی (2017) (Mikaeili & Habibi) پژوهشی تحت عنوان طراحی و آزمون الگوی علی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با خودتنظیمی هیجانی، حساسیت به طرد و خودافشایی برخط با میانجی‌گری اضطراب اجتماعی در دانشجویان انجام دادند. نتایج نشان داد که الگوی پیشنهادی در بعضی از فاکتورهای برازش مدل مناسب نیست و نیازمند اصلاح است در نتیجه با حذف مسیر غیر معنادار، اثر مستقیم حساسیت به طرد بر اعتیاد به اینترنت، برازش الگوی نهایی پیشنهادی داده‌ها نیز با ریشه‌خطای میانگین مجذورات تقریب برابر با ۰/۰۵ تأیید شد. بر اساس نتایج مدل، متغیرهای خودتنظیمی هیجانی، حساسیت به طرد و خودافشایی برخط، از طریق اضطراب اجتماعی اثر غیر مستقیم و معناداری بر اعتیاد به اینترنت داشت. در این راستا کیخسروانی، دهقانی و دهقانی (2017) (Keykhosravi, Dehghani & Dehghani) پژوهشی تحت عنوان رابطه علی خودتنظیمی هیجانی و هوش اخلاقی با آمادگی به اعتیاد از طریق میانجی‌گری هیجان‌خواهی انجام دادند. نتایج نشان داد مدل مفهومی پژوهش دارای شاخص‌های برازش مناسبی با داده‌ها می‌باشد. در این مدل تمامی مسیرهای مستقیم، غیرمستقیم و کلی برای پیش‌بینی آمادگی به اعتیاد معنادار به دست آمد و هیجان‌خواهی در رابطه با خودتنظیمی، هوش اخلاقی و آمادگی به اعتیاد، نقش میانجی داشت. همچنین دانش، زاهدی مازندرانی و حبیبی کاریزونی (2015) (Danesh, Zahedi Mazandarani & Habibi Kariznoui) پژوهشی تحت

عنوان ارتباط عملکرد خانواده با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه در شهرستان ملارد انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد با افزایش عملکرد ناسالم خانواده اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. هم‌چنین نتایج پژوهش حاضر، نشان داد با افزایش مسأله ناسالم در خانواده، با افزایش نقش‌ها و مسئولیت‌های ناسالم در خانواده معنادار، با افزایش آمیختگی عاطفی ناسالم در خانواده و با افزایش پاسخدهی عاطفی ناسالم در خانواده، اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. هم‌چنین نتایج نشان داد اعتیاد به اینترنت بر حسب پایگاه اقتصادی، تحصیلات مادر، شغل پدر، شغل مادر، تعداد فرزندان خانواده، معدل سال قبل و پایه تحصیلی دانش‌آموزان متفاوت است و میانگین اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان با پایگاه اقتصادی خیلی پایین از سایرین، در دانش‌آموزانی که تحصیلات مادر آنها زیر دیپلم است بیش از سایرین، در دانش‌آموزانی که پدر آنها کارگر است بیش از سایرین، در دانش‌آموزانی که شغل مادر آنها آزاد است بیش از سایرین، در دانش‌آموزان با خانواده‌های دارای ۴ فرزند بیش از سایرین، در دانش‌آموزان با معدل تحصیلی بالاتر در سال قبل کمتر از سایرین است و با افزایش پایه تحصیلی دانش‌آموزان، اعتیاد به اینترنت در آنان افزایش یافته است. ضمن اینکه حسینی و سامانی (Hosseini & Samani, 2013) پژوهشی تحت عنوان ارتباط ابعاد کارکرد خانواده و خودتنظیمی فرزندان انجام دادند. با استفاده از تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه هم‌زمان قابلیت پیش‌بینی ابعاد کارکرد خانواده برای ابعاد خودتنظیمی فرزندان مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که پاسخدهی عاطفی پیش‌بینی‌کننده فراشناخت فرزندان بود و نقش‌ها قابلیت پیش‌بینی شناخت فرزندان را دارد و هم‌چنین کارکرد هیجانی خانواده پیش‌بینی‌کننده انگیزش فرزندان است. کاسیپ، بارنی، کورلی، مانگیلاوری، دانیونی و گوری (Cacioppo, Barni, Correale, Mangialavori, Danioni & Gori, 2019) پژوهشی تحت عنوان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت در نوجوانان براساس سبک‌های دلبستگی و عملکرد خانواده انجام دادند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که عملکرد خانواده و سبک دلبستگی، پیش‌بینی‌کننده مهم اعتیاد به اینترنت در نوجوانان هستند بویژه در سازه‌های درگیری عاطفی) و نقش‌ها بیشترین میزان ارتباط معنادار به دست آمد. کو و وون (Koo & Won, 2014) در یک فراتحلیل در خصوص مطالعات انجام شده در زمینه اعتیاد به اینترنت به این نتیجه دست یافتند که اندازه اثر عوامل درون فردی در اعتیاد

به اینترنت بیشتر از عوامل بین فردی است. هیجان خواهی و تنظیم هیجانات از جمله عوامل درون فردی بود که در وابستگی به اینترنت نقش مؤثری داشت. در نهایت سنورمانسی، سنورمانسی، گوکلو و کونگان (Şenormancı, Şenormancı, Güçlü, Konkan, 2014) در پژوهشی تحت عنوان کارکردهای خانوادگی بزرگسالان دارای اعتیاد به اینترنت، نشان دادند که بزرگسالانی که اعتیاد به اینترنت دارند کارکرد خانوادگی آنها مختل و پایین تر بوده است. آنها هم چنین نشان دادند افراد مبتلا به اعتیاد به اینترنت در همه کارکردهای خانوادگی (کنترل رفتاری، پاسخدهی عاطفی، حل مسأله، روابط، نقش‌ها و نمره کل کارکرد خانواده) دچار مشکل بوده و کارکردهای خانوادگی آنها مختل است. براساس یافته‌های پژوهشی فوق، این نتیجه حاصل می‌شود که تنظیم هیجانات می‌تواند در ارتباط متقابل و مستقیم با کارکرد اعضای خانواده قرار بگیرد و همین امر یعنی فقدان مهارت‌های تنظیم هیجان در نتیجه سوء عملکرد خانواده، تأثیری مستقیم بر میزان و گرایش به استفاده از اینترنت در اعضا بویژه فرزندان خواهد داشت. با بررسی این ارتباط متقابل و نزدیک اکنون به دنبال بررسی نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان در ارتباط با عملکرد خانواده و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی هستیم بنابراین فرضیه اصلی در این پژوهش بررسی ارتباط بین عملکرد خانواده و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با تعیین نقش واسطه‌ای خودتنظیمی هیجانی است.

روش

از آنجا که این پژوهش با هدف بر خورداری از نتایج یافته‌ها برای حل مسائل موجود به کار می‌رود لذا نوع پژوهش از نظر هدف کاربردی می‌باشد و چون در این مطالعه به دنبال تعیین رابطه مؤلفه حل مسأله عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای خودتنظیمی هیجانی نوجوانان می‌باشد از لحاظ ماهیت جمع‌آوری اطلاعات از نوع توصیفی - همبستگی و با توجه به اینکه دیدگاه‌ها و نظرات افراد مختلف مورد نظر می‌باشد لذا ماهیت پژوهش پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بوده‌اند که براساس آخرین آمار رسمی از آموزش و پرورش شهر اصفهان این تعداد برابر با ۳۲۰۹۷ نفر (۱۶۹۵۸ دختر و ۱۵۱۳۹ پسر) بوده

است که با توجه به فرمول استیونس ($Q < n < 15Q5$) و حداقل جامعه ۳۰۰ نفری برای تحقیقات مدل‌یابی ساختاری هومن (Human, 2006) و دلاور (Delavar, 2016)، از آنجایی که تعداد گویه‌ها برابر با ۹۸ گویه بوده، برآورد حجم نمونه ۴۹۰ دانش‌آموز تعیین شد. در نهایت با توجه به ملاک‌های ورود و خروج، کسب خط برش و تناسب حجم نمونه تعداد ۳۰۰ نفر برای گروه نمونه انتخاب شدند که با توجه به درصد بالاتر دانش‌آموزان دختر (۵۳ درصد آمار کل) ۱۶۱ پرسش‌نامه از دختران و ۱۳۹ پرسش‌نامه از پسران مورد بررسی قرار گرفت. جهت جمع‌آوری داده‌های پژوهش نیز از ابزار ذیل استفاده شد:

پرسش‌نامه سنجش عملکرد خانواده (FAD) (Epstein, Baldwin & Bishop, 1983) این پرسش‌نامه دارای ۶۰ سؤال است که برای سنجش کارکرد خانواده توسط پستاین، بالدیون و بیشاب (۱۹۸۳) بر مبنای الگوی مک مستر تدوین شده است. این پرسش‌نامه شامل ۶ بعد (حل مسأله، ارتباط، نقش‌ها، آمیختگی عاطفی، کنترل رفتار، پاسخگویی عاطفی) می‌باشد و نمره کل پرسش‌نامه نشان‌دهنده عملکرد خانواده است. نمره بالاتر در این پرسش‌نامه نشانگر خانواده کارکرد ناسالم‌تر است. تمام پاسخ‌ها از یک تا ۵ کدگذاری می‌شوند. نمره هر سؤال بین ۱ تا ۵ خواهد بود. سؤالات هر بعد نیز با هم جمع شده و نشان‌دهنده عملکرد خانواده در آن بعد می‌باشد. نمره بالاتر در این پرسش‌نامه نشانگر کارکرد ناسالم‌تر خانواده در بعد مربوطه است. پستاین، بالدیون و بیشاب (۱۹۸۳) میزان پایایی پرسش‌نامه به شیوه‌ی همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های حل مسأله، ارتباط، نقش‌ها، آمیختگی عاطفی، کنترل رفتار، پاسخگویی عاطفی به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۱، ۰/۷۹، ۰/۸۴، ۰/۸۶ و ۰/۸۰ به دست آمده است. زاده‌محمدی و ملک‌خسروی (ZadeMohammadi & Malek-Khosravi, 2007) ضریب پایایی کل پرسش‌نامه را ۰/۷۱ و برای خرده مقیاس‌های حل مسأله (مشکل)، ارتباطات در خانواده، نقش‌ها و مسئولیت‌ها در خانواده و آمیختگی عاطفی در خانواده به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۰، ۰/۷۱ و ۰/۷۱ گزارش کردند.

پرسش‌نامه‌ی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی: برای سنجش وابستگی به شبکه‌های اجتماعی از پرسش‌نامه حقایق، کجفاف، سشعبانی، نیکبخت و فراهانی (Haghayegh, Kajbaf, Shaabani, Nikbakht & Farahani, 2017) برای سنجش وابستگی به شبکه‌های اجتماعی طراحی و تدوین گردیده، استفاده شد. این پرسش‌نامه شامل ۱۸ سؤال است که گزینه‌های

به ندرت، گاهی اوقات، اکثر مواقع تا تقریباً همیشه است که به ترتیب برای هر گزینه نمرات از ۱ تا ۴ در نظر گرفته می‌شود.

در نهایت مجموع نمرات به عنوان نمره کل آزمودنی محاسبه خواهد شد. جهت سنجش میزان پایایی پرسش‌نامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه برابر ۰/۸۴ و روایی تشخیصی این پرسش‌نامه بین دو گروه با استفاده از آزمون t مستقل بررسی شد که نتایج نشان داد تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد ($t = ۶,۹۳$ و $p < .۰۵$). با استفاده از منحنی راک نقطه برش بهینه محاسبه شد که بر اساس دو شاخص حساسیت و ویژگی نمره ۳۹ به عنوان نقطه برش بهینه به دست آمد.

پرسش‌نامه خودتنظیمی (Hofmann & Kashdan, 2010): این پرسش‌نامه شامل ۲۰ سؤال است که پاسخگویی به آنها بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از طیف بی‌نهایت در مورد من درست است تا اصلاً در مورد من درست نیست را شامل می‌شود. پرسش‌نامه مزبور پس از ترجمه، از نظر روایی محتوایی در اختیار متخصصان روانشناسی مربوطه قرار گرفت و روایی محتوایی آن تأیید شد. پرسش‌نامه دارای سه مؤلفه یا خرده مقیاس پنهان کاری، سازش کاری و تحمل است که به ترتیب ۸، ۷ و ۵ سؤال دارند. پایایی آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های پنهان کاری، سازش کاری و تحمل به ترتیب ۷۰، ۷۵ و ۵۰ و پایایی کل ۸۱ درصد گزارش شده است (Saberifard & Haji-Arbabi, 2018).

روش انجام کار بدین صورت بود که به شیوه نمونه‌گیری در دسترس، ۵۰۰ دانش‌آموز در بازه زمانی اردیبهشت تا خرداد ماه سال ۱۳۹۸ از ۱۰ مدرسه متوسط دخترانه و پسرانه از نواحی چهار و پنج شهر اصفهان انتخاب شده و بعد از برگزاری جلسه توجیهی و توضیح اهداف پژوهشی برای دانش‌آموزان، از آنها خواسته شد به پرسش‌نامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی که دارای نقطه برش بهینه بر اساس منحنی راک در تشخیص افراد وابسته به شبکه‌های اجتماعی است پرسش‌نامه خودتنظیمی هیجانی و پرسش‌نامه عملکرد خانوادگی پاسخ دهند. از مجموع پرسش‌نامه‌ها، تعداد ۳۹۰ پرسش‌نامه که به سؤالات کامل پاسخ داده باشند برگشت داده شد. بر اساس نقطه برش پرسش‌نامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، ۳۰۰ دانش‌آموز دارای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تشخیص داده شده و به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار

توصیفی (میانگین و معیار) هم چنین با شاخص های مدل یابی معادلات ساختاری و ضریب همبستگی بررسی شد.

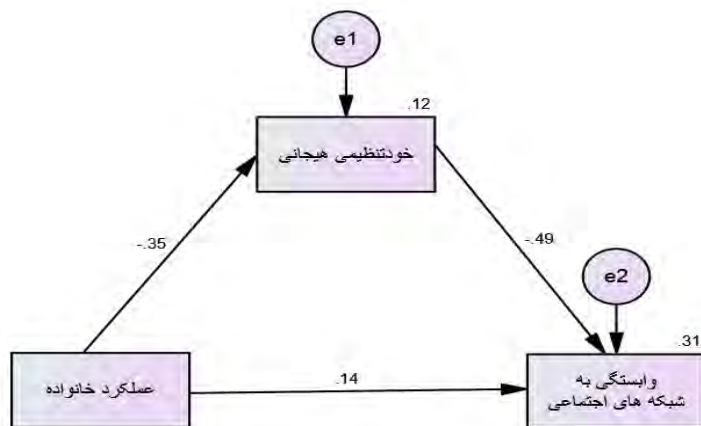
یافته ها

شاخص های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد آزمودنی های پژوهش در متغیرهای وابستگی به شبکه های اجتماعی، خودتنظیمی هیجانی و عملکرد خانواده در جدول یک ارائه شده است.

جدول ۱: یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش

یافته های توصیفی		مقیاس
انحراف استاندارد	میانگین	
۱۳/۱۱	۴۴/۱۸	وابستگی به شبکه های اجتماعی
۱۴/۲۷	۴۶/۰۱	خودتنظیمی هیجانی
۱۵/۲۴	۱۱۶/۸۰۶۷	کارکرد خانواده

با توجه به جدول ۱ میانگین وابستگی به شبکه های اجتماعی در بین افراد نمونه برابر با ۴۴/۱۸ با انحراف استاندارد ۱۳/۱۱ بوده است. میانگین خودتنظیمی هیجانی برابر با ۴۶/۰۱ با انحراف استاندارد ۱۴/۲۷ گزارش شده است. علاوه بر این، میانگین و انحراف معیار کارکرد کلی خانواده برابر با ۱۱۶/۸۰۶۷ و انحراف استاندارد بود. مدل پیشنهادی برآزش شده، نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در شکل ۱ نشان داده شده است. در این مدل خودتنظیمی هیجانی در نقش میانجی، عملکرد کلی خانواده در نقش متغیر مستقل و وابستگی به شبکه های اجتماعی در نقش متغیر وابسته آورده شده اند و هم چنین ضرایب رگرسیونی در بالای پیکان ها و مقادیر خطا با نماد e آورده شده است.

شکل ۱: مدل برازش شده نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

در ابتدا جهت تعیین کیفیت برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها از شاخص‌های برازش استفاده شد. نتایج در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲: شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری پیشنهاد شده نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری	(χ^2/DF)	GFI	AGFI	TLI	IFI	NFI	CFI	RMSEA
مدل پیشنهادی	۲/۹۲	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۶	۰/۰۶۱

با توجه به جدول ۲ تمامی شاخص‌های برازندگی مدل مفروض بالاتر از مقدار مطلوب و در سطح خوبی قرار دارند که این مقدار حاکی از برازش خوب مدل است. هم‌چنین این مدل با مقدار کای اسکور بر درجه آزادی (χ^2/DF) برابر ۲/۹۲ تأیید گردید. بدین ترتیب مدل پیشنهادی با مدل مطلوب برازش دارد و نشان دهنده نقش میانجی‌گری خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی است. در ادامه برای بررسی نقش میانجی

خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی از تحلیل مسیر استفاده شده است. با توجه به شکل شماره یک و مدل ساختاری پیشنهادی برازش شده، ضرایب رگرسیون عملکرد کلی خانواده به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی و خودتنظیمی هیجانی به ترتیب برابر با ۰/۱۴ و ۰/۳۵- گزارش شده است. ضریب رگرسیونی خودتنظیمی هیجانی به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز برابر با ۰/۴۹- بوده است. تمامی این ضرایب در سطح $P < 0/01$ معنادار هستند. ضرایب اثر کل، مستقیم و غیر مستقیم استاندارد شده در جدول دو آورده شده است. ضرایبی که در سطح $P < 0/05$ معنادار است با یک ستاره و ضرایبی که در سطح $P < 0/01$ معنادار بوده‌اند با دو ستاره مشخص شده‌اند.

جدول ۳: ضرایب کل، مستقیم و غیر مستقیم استاندارد شده نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین

عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

مسیرهای رگرسیونی	اثر کل	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم
عملکرد کلی خانواده ← خودتنظیمی هیجانی	۰/۶۴ ^{**}	۰/۶۴ ^{**}	۰
عملکرد کلی خانواده ← وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	۰/۳۷۱ ^{**}	۰/۱۶۷ ^{**}	۰/۲۰۴ ^{**}
خودتنظیمی هیجانی ← وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	۰/۳۱۹ ^{**}	۰/۳۱۹ ^{**}	۰

با توجه به جدول ۳ بین عملکرد کلی خانواده به خودتنظیمی هیجانی تنها مسیر مستقیم با ضریب ۰/۶۴- وجود دارد. هم‌چنین بین خودتنظیمی هیجانی به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز تنها مسیر مستقیم با ضریب رگرسیونی ۰/۳۲- قرار داشته است اما اثر کلی بین عملکرد کلی خانواده به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی برابر با ۰/۳۷ است که از این مقدار ۰/۱۷ اثر مستقیم و ۰/۲۰ از این اثر متعلق به اثر غیرمستقیم و نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی بوده است. با توجه به نتایج به دست آمده بیان می‌شود که خودتنظیمی هیجانی توانسته است نقش میانجی خوبی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی داشته باشد بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در بین نوجوانان تأیید شد.

بحث و نتیجه‌گیری

بین عملکرد کلی خانواده به خودتنظیمی هیجانی تنها مسیر مستقیم با ضریب ۰/۶۴- وجود دارد. هم‌چنین بین خودتنظیمی هیجانی به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نیز تنها مسیر مستقیم با ضریب رگرسیونی ۰/۳۲- قرار داشته است. با توجه به نتایج به دست آمده بیان می‌شود که خودتنظیمی هیجانی توانسته است نقش میانجی خوبی در رابطه بین عملکرد کلی خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی داشته باشد. بنابراین فرضیه اصلی تحقیق مبنی بر نقش میانجی خودتنظیمی هیجانی در رابطه بین عملکرد خانواده با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در بین نوجوانان تأیید شد. که همسوی با یافته‌های پژوهشی (Hosseini & Samani, 2013; Rezaei & Seyedan, 2018; Keykhoeravani, Dehghani & Dehghani, 2017; Mikaeili & Habibi, 2017; Şenormancı, Şenormancı, 2014; Danesh, Zahedi-Mazandarani & Habibi, 2017; Van Deursen, Bolle, Hegner & Kommers 2015; Güçlü, Konkan, 2014 می‌باشد. در تبیین یافته‌ی پژوهشی فوق باید اذعان داشت که:

با بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی هانس گسر (Hans Gasser, 2006) اصطلاح والدین از راه دور را برگزید تا نشان دهد که استفاده از موج شدید تلفن همراه و شبکه‌های اجتماعی تا چه اندازه میزان نظارت بر یادگیری‌های فردی و اجتماعی فرزندان آن را تحت الشعاع قرار می‌دهد. این راهبرد منجر به کاهش سطح اقتدار والدین و تغییر روابط بین والدین و فرزندان شده و کنترل والد بر فرزند را زیر سؤال می‌برد (Shavardi, Mohammadi Mazinani & Bayani, 2016). این در حالیست که براساس نظر بندورا یادگیری از طریق مشاهده رفتار خود و پیامدهای رفتاری، مؤثرترین شیوه ادراک رفتار است و الگوگیری افراد از محیط جز تعیین‌کننده‌های محیطی یادگیری می‌باشد. بنابراین راهبردهای خودتنظیمی می‌توانند از طریق مشاهده الگوهایی که این راهبرد را به کار می‌برند آموخته شوند. یکی از عوامل محیطی تأثیرگذار بر سطح خودتنظیم فرد، خانواده است. خانواده از نخستین نظام‌های نهادی و عمومی و جهانی است که برای رفع نیازمندی‌های حیاتی و عاطفی انسان و بقای جامعه ضرورت دارد. در این راستا حسینی و سامانی (Hosseini & Samani, 2013) در پژوهش خود تحت عنوان رابطه کارکرد خانواده با

خودتنظیمی هیجانی نشان دادند که بین کارکرد خانواده و روش خودتنظیمی هیجانی براساس الگوگیری و نقش‌پذیری رابطه معناداری وجود دارد.

در واقع هنگامی که مادران، دید مناسبی نسبت به عملکرد کودکانشان داشته باشند و نسبت به توانایی‌های آن‌ها مطمئن بوده و برای فردیت و استقلال آنها ارزش قائل شوند فرزندان نیز باورهای انگیزشی مثبت خواهند داشت و خودتنظیمی را که شامل متغیرهای انگیزشی نیز می‌شود تحت تأثیر قرار خواهند داد اما در خانواده دارای سوء عملکرد رفتاری باورهای انگیزشی از طریق راهبردهای هیجان مدار و قهری سرکوب شده و گرایش فرزندان به محیط خارج از خانواده را تقویت می‌کند. کنترل منفی در خانواده‌های دارای سوء عملکرد حل مسأله منجر به کاهش مهارت خودتنظیمی در فرزندان می‌شود چرا که براساس نظر نظریه پردازان سیستمی، خانواده یک سیستم است. سیستمی که در آن اعضا بر هم تأثیر گذاشته و از یکدیگر تأثیر می‌پذیرند و تعاملات الگوهایی را به وجود می‌آورند مبنی بر این که چطور، چه وقت و با چه کسی ارتباط برقرار شود. عملکرد خانواده از طریق الگوهای مراوده‌ای صورت می‌گیرد اما ناکارآمدی، به الگوهای غیرسودمند و تعاملات همراه با استرس و نقص در مهارت‌های هیجانی از جمله خودتنظیمی هیجانی اشاره دارد. بنابراین نوجوانان دارای سوء عملکرد حل مسأله در خانواده، مهارت خودتنظیمی پایین‌تری نسبت به سایرین دارند لذا این دسته از افراد که از قدرت خودتنظیمی و به عبارتی تنظیم هیجان پایینی دارند به راحتی نمی‌توانند فشارهای اجتماعی ناشی از دوستان و همسالانشان را کاهش دهند و نمی‌توانند از پس خواسته‌های نامعقول آنها برآیند. این افراد در شناسایی هیجان‌ات ضعیف بوده و نمی‌توانند با برنامه ریزی و تحمل شرایط، از استفاده مفراط از اینترنت دوری جویند. در تأیید این تبیین واندرسون، بولی، هگنر و کامرز (Van Deursen, Bolle, Hegner & Kommers, 2015) به بررسی اعتیاد به موبایل با بررسی تأثیر استفاده از موبایل، هوش هیجانی، استرس اجتماعی، خودتنظیمی، سن و جنسیت پرداختند. آنها به این نتیجه دست یافتند که تنظیم هیجانی رابطه نیرومندی با اعتیاد به موبایل داشت به نحوی که شکست در تنظیم هیجانی، افزایش اعتیاد به موبایل را به همراه دارد.

هم‌چنین رضایی و سیدان (Rezaei & Seyedan, 2018) در پژوهش دیگری تحت عنوان بررسی

رابطه بین اعتیاد به اینترنت با دشواری تنظیم هیجان و میزان اضطراب اجتماعی دانشجویان نشان دادند بین اعتیاد به اینترنت و دشواری تنظیم هیجان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. از سوی دیگر میکائیلی و حبیبی (Mikaeili & Habibi, 2017) در پژوهشی تحت عنوان طراحی و آزمون الگوی علی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با خودتنظیمی هیجانی نشان دادند که متغیرهای خودتنظیمی هیجانی، حساسیت به طرد و خودافشایی برخط، از طریق اضطراب اجتماعی اثر غیر مستقیم و معناداری بر اعتیاد به اینترنت داشت.

افراد داری قابلیت بالاتری از خودتنظیمی هیجانی دارای فرآیندهای فعال‌تر فعال‌سازی و حفظ فعالیت‌های شناختی، رفتاری و عاطفی بوده و به شکلی مداوم در پی دستیابی به اهداف شخصی در قالب افکار، احساسات و اعمال هستند به نحوی که می‌دانند چه هدفی دارند و در پی دستیابی به اهداف مدنظر بوده و به شکلی مسأله مدار با مسائل پیش رو مواجه می‌شود. بنابراین این افراد به خوبی می‌دانند که از امکانات موجود چگونه استفاده کنند و در راه دستیابی به اهداف چگونه موانع رد پشت سر بگذارند. این در حالی است که افراد دارای سطوح پایین‌تری از خودتنظیمی در مواجهه به مسائل پیش رو، ساده‌ترین راه را برگزیده و مواجهه منطقی با مسائل ندارند و بر همین اساس میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در آنها بیشتر است به نحوی که در این راستا کیخسروانی، دهقانی و دهقانی (Keykhoeravani, Dehghani & Dehghani, 2017) در پژوهشی تحت عنوان رابطه علی خودتنظیمی هیجانی و هوش اخلاقی با آمادگی به اعتیاد از طریق میانجی‌گری هیجان خواهی نشان دادند تمامی مسیرهای مستقیم، غیرمستقیم و کلی برای پیش‌بینی آمادگی به اعتیاد معنادار است و هیجان‌خواهی در رابطه با خودتنظیمی، هوش اخلاقی و آمادگی به اعتیاد نقش میانجی داشت. از آنجایی که رشد با ابعاد خودتنظیمی در گرو بافت خانوادگی است دور از انتظار نخواهد بود که کارکردهای خانواده منجر به بروز رفتارهای مرتبط با اعتیاد به اینترنت شوند.

در نهایت با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود:

سیاست‌گذاری‌های آموزشی و فرهنگی مناسب برای هدایت دانش‌آموزان به سمت استفاده صحیح از اینترنت و بهره‌مندی از جنبه‌های مثبت آن در محیط‌های آموزشی و یادگیری ایجاد شود.

آگاهی کافی از تأثیرات منفی استفاده بیش از حد از اینترنت به خانواده‌ها و دانش‌آموزان داده شود.

دوره‌های آموزشی برای خانواده جهت آموزش مهارت‌های ارتباطی و فرزندپروری و روش‌های صحیح مواجهه مسأله‌مدار با فرزندان جهت افزایش سطح آگاهی و اهمیت نقش خانواده در سلامت روانی، جسمانی، عاطفی و ... فرزندان از سوی سازمان آموزش و پرورش و مؤسسات روان‌شناختی صورت بگیرد.

مداخله‌های لازم به منظور کمک به نوجوانان برای کنترل میزان استفاده از اینترنت و راهبردهای تنظیم هیجان طراحی شوند.

مراکز تخصصی روان‌شناختی، برنامه‌های آموزشی لازم برای بهبود مهارت‌های هیجانی در کاربران بویژه نوجوانان را برنامه‌ریزی و اجرا نمایند.

References

- Burlaka, V. Graham-Bermann, S. A. & Delva, J. (2017). Family factors and parenting in Ukraine. *Child Abuse & Neglect*, 91, 514-591. doi:<https://doi.org/51,5159/j.chiabu.1159,18,119>.
- Burlaka V.(2016). Externalizing behaviors of Ukrainian children: The role of parenting. *Child Abuse & Neglect*. 2016;54:23-32. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.12.013>. [PMC free article] [PubMed]
- Cacioppo, M., Barni, D., Corrales, C., Mangialavori, S., Danioni, F., & Gori, A. (2019). Do attachment styles and family functioning predict adolescents' problematic internet use? A relative weight analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 28(5), 1263-1271.
- Dai, L., & Wang, L. (2015). Review of family functioning. *Open Journal of Social Sciences*, 3(12), 134.
- Delavar A.(2008). Research Methods in Psychology and Education. Fourth Edition. Tehran: Virayesh Publication.(in Persian).
- Danesh, P., Zahedi Mazandarani, M.J., & Habibi Kariznoui, A. (2015). The Relationship of Family Functioning with Internet Addiction in Female High School Students in Malard County. *Master of Science in Social Psychology, Payame Noor Branch, Tehran Center*. (in Persian)
- Ferguson, C. J., & Olson, C. K. (2013). Friends, fun, frustration and fantasy: Child motivations for video game play. *Motivation and Emotion*, 37, 154-164. doi:1007/s11031-012-9284-7.
- Garshaspi, A., Khorsand, E., & Taghizadeh, A.(2019). The Effect of Self-Regulation Skills Training on Nursing Students' Achievement Motivation and Academic Performance in English Language Course. *Journal of Research in Medical Education*.10(1): 1-9. (In Persian).
- Haghighyegh, S.A., Kajbaf, M.B., Shaabani, A., Nikbahkt, M., & Farahani, H.(2008). Measuring attitude towards internet. *Journal of Health Information Management*.5(1): 30-11.
- Hosseini, S.A., & Ghobadi, S. (2017). The relationship between addiction tendency and critical thinking and problem solving skills among youth in Kermanshah, *1st International Conference on Psychology and Social Sciences*, Tehran, Iran. (In Persian)
- Hosseini, M., & Samani, S. (2014). Relationship between Family Functioning Dimensions and Self-Regulation of Children. *Journal of Family Research*. 31(8): 305-317. (In Persian).
- keykhosrovani M, deghani A, deghani Y.(2017). The Causal Relation of Self-Regulation and Moral Intelligence with Addiction Potential through the Mediating Role of Sensation-Seeking among Female Students.11(43): 249-266. (in Persian).
- khanjani, M., ghanbari, F., Naeimi, E. (2019). Investigating the Relationship between Family Function, Attachment Style and Parenting Styles With Internet Addiction in Adolescents.. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 10(37), 121-142. (in Persian).
- Kinniburgh, K. J., Blaustein, M., Spinazzola, J., & Van der Kolk, B. A. (2017). Attachment, Self-Regulation, and Competency: A comprehensive intervention framework for children with complex trauma. *Psychiatric annals*, 35(5), 424-430.

- Koo, H. J., & Kwon, J. H. (2014). Risk and protective factors of Internet addiction: a meta-analysis of empirical studies in Korea. *Yonsei medical journal*, 55(6), 1691-1711.
- Kuss, D. J., Shorter, G. W., van Rooij, A. J., van de Mheen, D., & Griffiths, M. D. (2014). The Internet addiction components model and personality: Establishing construct validity via a nomological network. *Computers in Human Behavior*, 39, 312-321.
- Mikaaili, N., Ghasemi nejad, M., & Molavi, P. (2017). The Survey Role of Self-Compassion and Emotional Expression in Predicting *Online Self-Disclosure* in Students Using Social Networks. 7(24), 337-352. (in Persian).
- Rezaei, K., & Sidan, S.A. (2019). Investigating the Relationship between Internet Addiction and Difficulty with Emotion Regulation and Students' Social Anxiety, *Fifth International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle*, Qazvin, Takestan Institute of Higher Education-Payam Noor University of Qazvin. (in Persian).
- Saberi Fard F, Hajiarbabi F. (2019). The relationship between family emotional climate with emotional self-regulation and resilience in university's students. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*. 6 (1) :49-63. (in Persian).
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). The role of attachment styles, peer relations, and affections in predicting Internet addiction. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(3), 401-432.
- Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., Güçlü, O., Konkan, R. (2014). Attachment style and family functioning in patients with Internet addiction. *General Hospital Psychiatry*, 36: 203-207.
- Shavardi, T., Mohammadi Mazinani, A & Bayani, P. (2015). Smart lifestyle and mobile phone. Tehran: *Institute for Humanities and Social Studies, University Jihad*. (in Persian).
- Van Deursen, A.J., C.L. Bolle, S.M. Hegner & P.A. Kommers (2015). "Modeling Habitual and Addictive Smartphone Behavior: The Role of Smartphone Usage Types, Emotional Intelligence, Social Stress, SelfRegulation, Age, and Gender". *Computers in Human Behavior*, 45: 411-420.
- Yan, W., Li, Y., & Sui, N. (2014). The relationship between recent stressful life events, personality traits, perceived family functioning and internet addiction among college students. *Stress and Health*, 30(1), 3-11.
- ZadeMohammadi, A., & Malek-Khosravi, Gh. (2007). Preliminary Investigation of the Psychometric Properties and Accreditation of the Family Performance Measurement Scale. *Journal of Family Research*. 2(5): 69-89. (in Persian).